Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Lær af fortiden - Lev i nutiden
Virk for fremtiden

Februar/Marts-1986 *260 - 44. årgang*

»Fruerlund« ved Tystrup sø

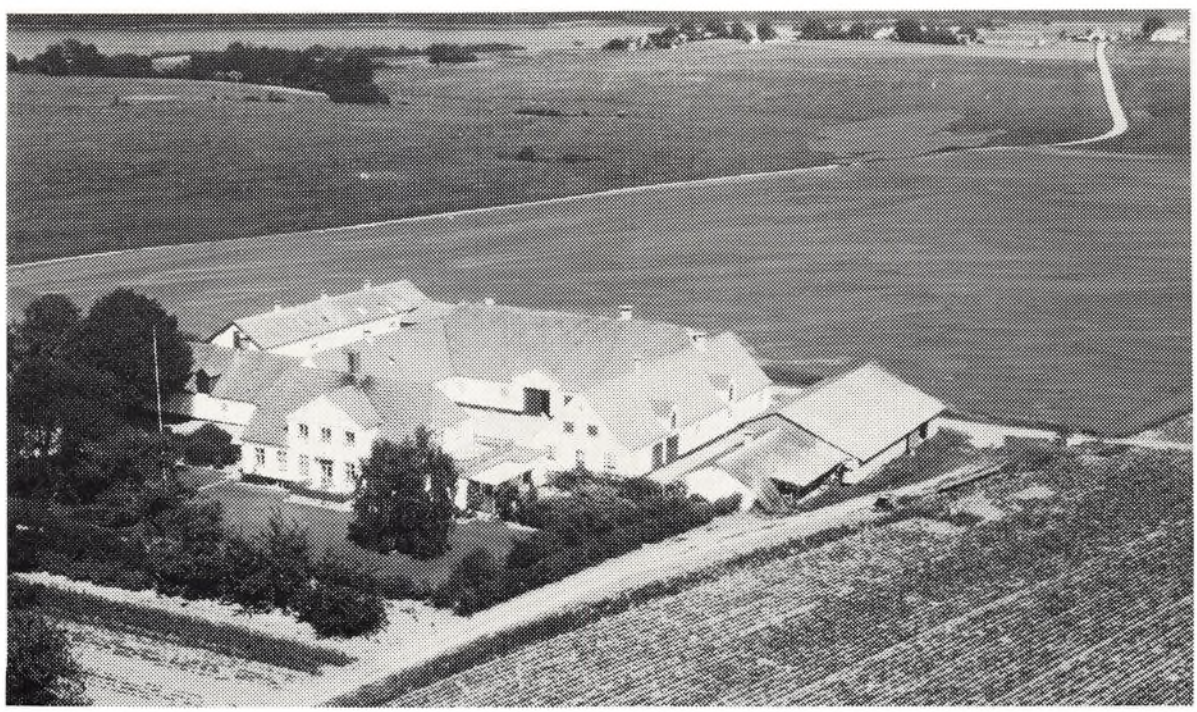

Dansk Slægtsgaardsforenings generalforsamling holdes i år i Sydsjælland. Rundturen i forbindelse hermed går gennem det skov- og sørige landskab omkring Susåen. Deltagerne er indbudt til at besøge gården »Fruerlund«, der ses over disse linjer. Desuden viser billedet en del af egnen omkring Tystrup sø.
Læs endvidere artiklen om Fruerlund side 8-9.

Medlemsblad for
Dansk Slægtsgaardsforening
oprettet 5. juli 1941

Redaktion:
Hans Hviid, Fåredammen 11, 5300 Kerteminde, telefon 09-32 14 61.

Kasserer, sekretær og annonceekspedition:
Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte, telefon 02-80 25 37 (bedst kl. 17-19).
postgiro nr. 8 08 31 42.

Slægtsgaardsarkivet:
Slægtsgaardsarkivet er p.t. under flytning
Arkivar Else-Margrethe Ransy,
Udbygade 19 1. 2200 København N
træffes på tlf. 01-37 73 22 tirsdag og onsdag 14-16
(fortrinsvis folketællinger)

Genealog Bo Johansen
St. Strandstræde 4 1, 1255 København K
træffes på tlf. 01-11 67 20 efter 18
(fortrinsvis gård- og slægtsundersøgelser)

Foreningens revision:
Gårdejer Vagn Mathiasen, »Solgaard«, Langerød
Økonomikonsulent Peter Schou Andersen, Nordsjællands Landboforening, Hillerød.

Hovedbestyrelsen:
Formand: Gårdejer Jens P. Petersen, (R), Thyrasvej 7, 4100 Ringsted, tlf. 03-61 00 23.
Næstformand: Gårdejer Holger Buch Juul, Ribevej 13, Ødsted, 7100 Vejle, tlf. 05-86 50 21.
Formand for bladudvalget.
Gårdejer Peder Møller Frifelt, »Friefelt«, Frifeltvej 6, 6870 Ølgod, tlf. 05-24 30 87.
Ovennævnte tre udgør bestyrelsens forretningsudvalg.
Formand for arkivudvalget:
Gårdejer Vagn Mathiasen, »Solgaard«, Toeltvej 4, Langerød, 3480 Fredensborg, tlf. 02-19 38 37
Gårdejer Jørgen Skoven, »Skoven«, Stejlbjergvej, Asdal, 9850 Hirtshals, tlf. 08-97 11 66.
Gårdejer Knud Raunkjær, Magnolievej 114, 6880 Tarm, tlf. 07-37 30 08.
Gårdejer Peder Nørgaard Larsen, »St. Engeborg«, Ballingvej 5, 7800 Skive, tlf. 07-52 24 85.
Gårdejer Niels Sehested, Herredsvej 2B, Holmstol, 8883 Gjern, tlf. 06-87 50 19.
Gårdejer Henry Slemming, Hammelevvej 23, Hammelev, 8500 Grenå, tlf. 06-32 01 99
Gårdejer Hans Kloppenborg Skau, »Skovgaard«, Skovgårdsvej 15, Hammelev, 6500 Vojens, tlf. 04-57 72 21
Gårdejer Carl Martin Christensen, »Kaaregaard« Badstrupvej 39, Badstrup, 5485 Skamby, tlf. 09-85 11 74.
Gårdejer Hans Peder Madsen, »Mariesminde«, Røjrupvej 41, 5550 Langeskov, tlf. 09-97 23 21.
Gårdejer Meta Larsen, »Skovvang«, Præstøvej 107, 4640 Fakse, tlf. 03-82 51 45.
Gårdejer Frede Falk Rasmussen, »Vestervang«, Marrebæk Tværvej 5, Marrebæk, 4873 Væggerløse, tlf. 03-87 73 57.
Gårdejer Aage Tolstrup, »Stangegaard«, Skarpeskadevej 6, Aarsballe, 3700 Rønne, tlf. 03-99 92 77.
Æresmedlem af foreningen.
Revisor Kr. Foged, København.

Vi bør sige ja

Mange forhold i tiden kalder på både tro og tvivl. Så meget appellerer til både forstand og følelse at usikkerhed må følge med - men resultater og kendsgerninger hæver sig op over alle vurderinger og kan give større klarhed og et solidt fodfæste. De taler til eftertanken og viser vej til fremtiden.

Og den europæiske fremtid må vi bygge på det vi har nået i fællesskab og på de visioner der parret med erfaringer sætter os i stand til at leve stadig bedre ved alsidig produktion, en friere afsætning og en overbygning, der udjævner skævheder og sikrer en fortjeneste, så mennesker kan fortsætte, hvor de er begyndt.

Europa-samarbejdet må vi vælge fuldstændigt, udfra resultaternes og kendsgerningernes uomtvistelige tale fra 1958 og med dansk engagement fra 1972. Og dets videreførelse og udvikling politisk, forsvarsmæssigt og sikkerhedsmæssigt er en klar forpligtelse. Derfor står meget på spil på folkeafstemningsdagen. Vi bør tænke i positiv retning, både for at gavne os selv og fællesskabet - og sige ja.

Jens P. Petersen.

SKAL DANMARK STÅ UDENFOR SOM MANDEN PÅ RISTEN?
Selvfølgelig ikke - derfor:

JA TIL EF

Husk at bestille
SLÆGTSGAARDSBOGEN
En god gaveide

Medlem af Dansk Fagpresseforening

Problemer ved generationsskifte i landbruget

Af gdr., ejendomskonsulent Lars Bønding, Viborg

For at begrænse stoffet vil jeg i det følgende holde mig til familieoverdragelser, idet overdragelser i fri handel på mange måder har andre problemer.

Forberedelser til overdragelsen

Køber skal sørge for at have en god landmandsuddannelse, have en rimelig opsparing i det rigtige pengeinstitut med mest muligt på etableringskonto og udsigt til en ægtefælle eller samlever, som kan hjælpe med i bedriften eller tilføre hjemmet en supplerende indtægt.

Sælger skal gøre sig klart om han/hun er moden til at gå på pension, efterløn eller understøttelse. Eventuel hensættelse til livrenter og tilmeldelse til de forskellige ordninger bør ske i god tid.

Skattemæssige dispositioner skal foretages rettidigt forud for overdragelsestidspunktet, f.eks. programmering af afskrivninger, anvendelse af investeringsfond, nedrivning af bygninger for at undgå skat af genvundne afskrivninger, nybyggeri til fordel for køber, reparation af driftsbygninger, som sælger kan foretage med fradrag i skattepligtig indkomst p.gr. af lang ejertid, valg af det mest fordelagtige overdragelsestidspunkt o.s.v.

Bedste overdragelsestidspunkt er lige før høst, idet sælger så ikke skal beskattes af jordbeholdninger, og køber kan også blive fri for beskatning af høsten i købsåret, hvis der fremover føres udførligt beholdningsregnskab.

Oplæg til overdragelse

Af mange grunde er det meget vigtigt, at der i god tid i samråd med en god rådgiver bliver udarbejdet et godt oplæg til overdragelse. Mange har desværre måttet betale dyrt både økonomisk og menneskeligt, fordi man uden videre forberedelse har underskrevet bindende dokumenter, som ikke senere lod sig ændre.

Oplægget bør udarbejdes udførligt og skriftligt af en rådgiver og helst efter et besøg på den omhandlede ejendom, hvor sælgere og købere skal være til stede og helst også flest muligt af sælgers andre børn.

Mødestedet på gården er vigtigt af hensyn til rådgiverens muligheder for at bedømme ejendommens afkastningsevne, fremtidige investeringskrav og udvidelses- og driftsændringsmuligheder.

Oplægget bør indeholde følgende punkter:

1. Sælgers skattemæssige, boligmæssige og sociale situation efter salget.
2. Købers økonomiske og skattemæssige situation efter købet - herunder fremtidsmuligheder, f.eks. muligheder for tilkøb af jord eller frasalg af jord til ikke landbrugsformål.
3. Afklaring af mulige arveforhold og andre søskendes hidtidige og fremtidige støtte fra hjemmet.
4. Forslag til købesummen og dens berigtigelse.
5. Særlige bestemmelser.

Ad 1. I oplægget må der så vidt muligt gøres rede for skattekrav til sælger, såsom skat af genvundne afskrivninger på bygninger og inventar, indkomstskat af nedskrevne besætninger og beholdninger og eventuel restskat. I nogen tilfælde er der mulighed for at opnå en negativ alm. indkomst, som kan trækkes fra særlig indkomst på genvundne afskrivninger.

Oplægget bør indeholde et budget for sælgers fremtidige økonomiske situation og boligforhold også med hensyntagen til flere mulige situationer f.eks. sygdom, dødsfald og ophold på plejehjem.

Redegørelse for sælgers muligheder for og risiko ved at yde arveforskud til køber og/eller andre børn.

Ad 2. Oplægget bør indeholde et drifts- og investeringsbudget for køberen med passende driftskapital. Valg af købs- og overtagelsestidspunkt kan have stor betydning for købers skatteforhold. Hvis han/hun f.eks. køber og overtager ejendommen lige før nytår, må der afskrives fuldt ud på de købte driftsmidler. Vær opmærksom på, at det er underskriftsdato på slutseddel eller skøde og ikke overtagelsesdagen, som har skattemæssig virkning i flere henseender.

Ad 3. Når købesummen for ejendommen skal fastsættes, kommer man ofte frem til, at en søn eller datter får svært ved at forrente en pris, som i arvemæssig henseende er rimelig overfor andre søskende.

I oplægget bør man også komme ind på disse problemer, så andre søskende kan forstå, at det kan være nødvendigt og rimeligt at give køberen et arveforskud, og da gaver og arveforskud, som ydes i forbindelse med familiehandler, i stor ud-

strækning er afgiftsfri, så bør det gå ind i oplægget. Såfremt forældrenes økonomi tillader, kan det ofte være en ide, at andre børn også får et arveforskud i forbindelse med generationsskiftet.

Når oplægget så er udarbejdet, bør det sendes til overvejelse og godkendelse ved sælgere og køber og derefter rundsendes til købers søskende til orientering.

Ad 4. Oplægget skal naturligvis indeholde forslag til købesum og dens berigtigelse. I de fleste tilfælde bliver rådgiveren spurgt om, hvor billigt gården må overdrages, men i mange tilfælde er det simpelthen nødvendigt at gå op til handelsværdien, for at forældrene kan komme ud af deres løse gæld og få lidt kapital til huskøb og supplement af deres folkepension.

Efter de nugældende regler kan den faste ejendom overdrages til nære slægtninge for 85% af den sidst kendte ejendomsværdi. Eventuelle overtagne prioriteter eller sælgerpantebreve skal i denne beregning indgå til kursværdien.

Fra i år ansættes ejendomsskyldsvurderingen pr. 1. jan. mod tidligere 1. april. Men denne 1. januarvurdering vil nok ikke være kendt før ca. 1. april, og indtil denne tid må man altså overdrage gården til nære slægtninge for 85% af 1985 vurderingen.

Løsøret skal principielt overdrages til handelsværdier.

Forsåvidt angår besætningsværdier, må man i mange tilfælde konstatere, at de skattemæssige normalværdier ligger over besætningens reelle handelsværdi, og så må man godt sælge under de skattemæssige værdier.

Ansættelse af inventarværdien er ofte en vanskelig sag, idet sælger jo skal betale 50% særlig indkomstskat af en salgssum over den bogførte værdi. Derfor har sælger en klar interesse i at trykke værdien af inventaret, og køber vil trække opad for at få større afskrivningsmuligheder.

Det er vor erfaring, at kun få skattemyndigheder blander sig i denne værdiansættelse, men ansættelsen kan dog afvige så grelt fra den virkelige værdi -f.eks. hvis der i de senere år er brugt store investeringsfondshenlæggelser, at skattemyndigheden ændrer værdiansættelserne.

Værdiansættelse af beholdninger behandles desværre ret forskelligt landet over af konsulenter, revisorer og skattemyndigheder, men det rigtige må være, at indkøbte beholdninger og salgsbeholdninger overdrages til handelsværdi, og at grovfoderbeholdninger til eget brug og jordbeholdninger indgår i den faste ejendoms værdi.

Købesummen kan berigtiges på mange måder, men med det nuværende renteniveau for realkreditlån bliver det mere og mere almindeligt, at man undgår sælgerpantebreve.

Såfremt der i ejendommen indestår gamle kreditforeningslån, måske til lave renter, står man ofte overfor spørgsmålet, om det er fordelagtigt, at køberen overtager disse lån, eller de bør indfries og erstattes af helt nye lån. Der kan ikke siges noget generelt herom, men ofte stirrer man sig blind på den øjeblikkelige årlige ydelse og indfrier lån, som med fordel kunne blive stående.

Noget andet er, at man ofte kan spare papirromkostninger ved i skødet at omregne obligationslån til kontantværdi.

Det vil iøvrigt føre alt for vidt her at komme ind på de mange muligheder for købesummens berigtigelse, men som nævnt foran under punkt 3, så kan det være aktuelt med gaver eller arveforskud som en del af købesummens berigtigelse.

Ad 5. I mange familiehandler indgår der særlige bestemmelser om f.eks. forkøbsret, ægtepar, særeje, vedligeholdelse af gravsted, mindesmærke o.l. Ved behandling af disse problemer spiller mange følelser ind, og gemytterne kan komme i kog.

Derfor skal disse spørgsmål behandles med stor omtanke fra såvel forældres som rådgivers side. Det er meget svært at give disse spørgsmål en udtømmende behandling i oplægget, og derfor bør de bare nævnes som muligheder til nærmere drøftelse.

Sagens videre forløb

Familien skal herefter have passende tid til at drøfte oplægget og eventuelt indhente supplerende oplysninger ved rådgiveren og måske andre steder f.eks. i pengeinstitutter.

Men der er ikke noget i vejen for, at man sideløbende hermed kan indhente tilbud på realkreditlån.

I nogen tilfælde kan en køber ikke umiddelbart opfylde landbrugslovens krav om bopæl på ejendommen eller betingelserne for at få udbetalt de fordelagtige Yngre-landmændslån. Man kan da udnytte betænkningstiden til at søge de nødvendige dispensationer.

Den nugældende landbrugslov stiller ved familiehandler ikke krav om hovederhverv og landbrugsuddannelser, men kun om bopælspligt indenfor 2 år.

Yngre landmændslån kan godt med dispensation udbetales, før ansøgeren opfylder alle krav iflg. loven, mod at stille en bankgaranti for tilbagebetaling, hvis lovens krav ikke opfyldes indenfor den fastsatte frist.

Glidende generationsskifte

Det forhold, at landbrugsejendommene bliver større og større og dyrere og dyrere, har medført, at det såkaldte glidende generationsskifte er blevet meget aktuelt mange steder. Hertil kommer, at de unge nu om stunder ønsker at købe landbrug i en yngre alder end førhen, og at de gamle ikke bliver gamle så tidligt som før.

Hvis de to generationer kan enes i det daglige og om ejendommens drift i det hele taget, så er glidende generationsskifte en fordelagtig og god ting -

også arbejdsmæssigt - specielt nu, hvor det er vanskeligt at skaffe arbejdskraft.

Det vil føre alt for vidt at komme nærmere ind på de erfaringer, vi gennem mange år har gjort m.h.t. fællesskaber om landbrug, men det er meget vigtigt, at man inden starten på et fællesskab får gennemdrøftet og helst nedskrevet noget, som vi kalder »retningslinier for det fremtidige samarbejde«, og aftaler om, hvad der skal ske, hvis en af parterne ønsker at udtræde af fællesskabet. Desværre er det ofte småting, som nemt kunne være aftalt forud, som får et godt samarbejde til at mislykkes.

Afslutning på sagen

Når oplægget har været behandlet og kommenteret, når nødvendige dispensationer er indhentet, og der foreligger tilbud om finansiering, udarbejdes udkast til dokumenter, som eventuelt rundsendes til parterne, inden man mødes til afsluttende møde. Hvis problemerne om forkøbsret og særeje ikke er afklaret, skal det afklares på mødet, hvor de nødvendige dokumenter skal underskrives, forsikringer skal overføres eller nytegnes o.s.v.

Lars Bønding.

Fra arbejdsmarken

ÅRSMØDE I SUSÅLANDET

Som vedtaget på årsmødet 1986 i Sydsjælland, nærmere betegnet i det område, som populært kaldes Susålandet, og som tæller store landskabelige værdier. Generalforsamlingen foregår i Herlufmagle-Hallens kursuscenter, og i forbindelse hermed bliver der lejlighed til at besøge den store gård »Frederik Eg«, hvis omfattende historie Bo Johansen fra Slægtsgårdsarkivet netop har kortlagt.

Morgenandagten foregår i Herlufmagle kirke, der er kaldt domkirken blandt Sydsjællands landsbykirker. Rundturen fører os gennem skove, landsbyer, herregårdsområder af afvekslende art. Foruden besøget på »Fruerlund«, som omtales andetsteds i dette nummer, får vi også lejlighed til at se den lærde skole Herlufsholm med tilhørende kirke.

Nærmere program i næste nummer.

Læs endvidere i dette nr. side 8 om »Fruerlund«.

ARKIVET ER GLAD FOR UDKLIP

Slægtsgårdsarkivet beder venligst medlemmerne af Slægtsgårdsforeningen og andre læsere af vort blad om at tænke på os med udklip fra aviser og ugeblade, der handler om emner af interesse for arkivet og medlemmerne, f.eks.: Beskrivelse af gårde, gårdhistorie, personalhistorie i forbindelse med gårde og sogne, landbohistoriske emner, samt billeder vedrørende disse emner, kort sagt, alt hvad medlemmerne kunne ønske at finde på arkivet om det sogn eller den egn, de søger oplysning om.

Udklippene bliver arkiveret sognevis.

Vi håber at få mange udklip og siger tak foreløbig for bidrag.

Else-Margrethe Ransy

PS.: Arkivets foreløbige adresse er jo:
E.-M. Ransy, Udbygade 19 I, 2200 København N

SJÆLLAND-SYDKREDSEN

Generalforsamling på hotel »Mogenstrup Kro« med deltagelse af 80 medlemmer.

Formanden Meta Larsen aflagde beretning om årets aktiviteter, bl.a. teatertur, heldagstur til Odsherred og en halvdagstur til Stevns. Alt med god tilslutning.

Medlemstallet er steget med 15 medlemmer til 375.

3 nyvalg: Gdr. Keld Jensen »Dalgård«, Petringe Karise, gdr. Gulke Ravnsted »Egerod« Kjeldbylille, gdr. Poul Jensen, »Aguholm«, Årløse Haslev.

Bestyrelsen konstituerer sig senere.

Revisor gdr. Tage Nielsen »Jærngården« Vallø, genvalgtes.

Landsformanden hjemmeværnskonsulent Jens P. Petersen, Ringsted var tilstede og orienterede om og kommenterede de dagspolitiske emner.

Tak til afgåede bestyrelsesmedlemmer og pressen - velkommen til nye.

Efter generalforsamlingen causerede frk. Hanne-Marie Motzfeldt, Ringsted om: »Hverdagsliv i Danmark fra 1920 og til 1940«. Frk. Motzfeldt, der fylder med året (86 år) fortsatte meget livligt og engageret og lovede at komme igen til næste år og fortsætte fra 1940 og fremover.

Formanden sluttede med at opfordre medlemmerne til at slutte godt op om »årets begivenhed«, nemlig årsmødet 24.-25. jan. 86 i Herlufmaglehallens kursuscenter, som »Sjælland Syd« i år er arrangør af.

Lidt om den sønderjyske Callesen slægt

Callesen Slægten har sit arnested i egnen vest for Aabenraa, og her er den særlig dybt integreret i befolkningen både med og uden navnet Callesen.

Når der arbejdes med slægtsforskning og man kommer en del generationer tilbage, begynder ofte de samme navne at optræde flere steder i de forskellige slægtsgrene, det er det man kaler for ahnesammenfald.

I 10 generation eller som min tip-6 oldefader på mødrene side støder jeg ad tre forskellige slægtslinjer på navnet Jep Hansen Callesen, han var gårdmand i Nybøl i Hordkær Sogn og var født på sin fædrene gård i 1655. De nævnte tre slægtslinjer stammer fra tre af hans børn. Ældste datter hed Ellen Jepsdatter Callesen, 1681-1748, hun blev gift med gdr. og skovfoged Nis Boysen-Gallehus i Aarslev Hjordkær Sogn, en anden datter hed Anna Jepsdatter Callesen 1683-1763, hun blev gift med gårdm. Jes Lauritzen i Søderup, og yngste søn Jørgen Jepsen Callesen 1688-1769 overtog fødegården i Nybøl, og det er særlig efter ham, der er opstået den store efterslægt.

Slægten stammede oprindelig fra Aarslev i Hjordkær sogn, hvor den først kendte af slægten hed Kalli Bundesen, han var bonde på en gård, der ved en senere registrering nævnes som gård nr. 5. Det eneste man ved om ham, er at han nævnes i Jordebogen i 1535 og 39 samt, at han døde i 1577. Hans søn Bundi Kallisen 1550-1607 overtog gården efter ham og ligeledes sønnesønnen, der også hed Calli Bundesen 1584-1660. Under Torstensson krigen i 1644 skriver præsten Wardamus (hans borgerlige navn var Peter Mortensen eller Martinsen, men efter alm. skik dengang latiniserede han sit navn og kaldte sig Petreus Martini Wardamus, fordi han stammede fra Varde).

Anno 17.7 1644 dræbte Calli Bundesen en svensk rytter ved navn Nicolaj Lammert, søn af en præst i Upsala. - Hvad der var årsag til drabet vides ikke, men det ligger nærmest at antage, at den dengang ca. 60-årige Calli Bundesen har handlet i nødværge, og da der ikke fremgår nogen steder, at der er sket ham noget for det, må man tro, at de svenske befalingsmænd må have ment, at han ikke har handlet med urette. Præsten skriver nemlig lidt senere samme år, at sønnen Peter Kallisens svoger Jep Therkildsen fra Aarslev under skovarbejde mellem Årslev og Aabenraa er blevet såret af en svensk soldat, så han efter nogen tid døde.

Der er megen sandsynlighed for, at det har drejet sig om samme begivenhed. En søn af Calli Bundesen-Hans Callesen giftede sig ind på gården i Nybøl i 1652. Calli Bundesen levede i en mørk tid af Danmarks historie, han var omkring 43 år, da Chr. d. 4 tabte slaget ved Lutter am Barenberg i 1627. Hovedkulds og i vild uorden kom de kongelige hære styrtende tilbage og ofte anvendte de den brændte jords taktik. I hælene på dem kom så de kejserlige hære under anførsel af feltherren Wallenstein, de kejserlige hære bestod af folk fra hele det tyskromerske rige og blandt dem var også kroater, - de vilde krabater kaldte man dem.

Dengang var Sønderjylland velhavende, høsten var lige bjerget og laderne var fulde. Wallenstein kaldte det da også for sølvlandet, men velstanden fik hurtig ben at gå på, og befolkningen faldt på kort tid i den dybeste armod, værst gik det ud over beboerne ved hærvejen; i byerne Årslev-Hjordkær og Nybøl gik gårde og huse op i luer, og da hærene forlod området, lå alt i ruin, tilbage blev en fattig befolkning, der var stærkt formindsket af tyfus, som tropperne havde bragt med sig. Tolderen på det hertugelige Tolsted - Jørgen Arenkiel var flygtet med hele sin familie, idet han indberettede, at ved hærvejen kan ingen mennesker bo, og langt ud til siderne var denne egn et regulært brandbælte.

Da krigen så sluttede i 1629 og man kun godt og vel var ved at få det hele genopbygget, kom så kun 14 år efter i 1643-45 svenskerne under Torstensson, og det hele gentog sig, vel knap så slemt, men alligevel. Atter skulle der kun hengå 12 år, for i tiden 1657-59 kom svenskerne igen, og der kom også andre tropper sydfra, der skulle hjælpe os, det var bl.a. polakker og brandenborgere, og de skulle vise sig at være de allerværste. Yderligere førte de en ny pestepidemi med sig nemlig plettyfus, den dengang mest dødbringende tyfusart. Befolkningen flygtede fra alle landsbyer ud i skove, moser og andre utilgængelige steder.

Calli Bundesen og de øvrige Årslevboere flygtede til et dengang sumpet område sydøst for byen, i midten var en kratbevokset tør sandet holm, som man skulle være særlig stedkendt for at kunne finde vej ud til. Her sad man så under de mest interemistiske forhold i de kolde isvintre, da svenskerne gik over isen til øerne, og under sådanne forhold kunne kun de mest hårdføre og sejglivede overleve.

Selv den svenske konge Karl Gustav frøs og bestile adskillige alen svært vadmelsklæde, som han fik syet en kappe af hos en skrædder i Aabenraa. De unge mænd fra Årslev tog på natlige strejftogter ind til byen for at sondere terrænet, når der kun var få fjender, optog man kampen og saboterede hvor man kunne, bl.a. søgte man at gøre egne heste ubrugelige i håb om at fjenden efterlod dem.

Særlig i hærvejsområdet gik det galt, overalt lå der ødegårde, hvor ejerne enten var flygtet eller alle var døde af pest. Landsherrerne gjorde sig de største anstrengelser for at få dem besat, for de kunne jo ikke få skatter af disse, men der skulle gå over 100 år inden de sidste blev besat. Også i Årslev lå der totalt uddøde gårde. Calli Bundesen overlevede krigen, men hvor mange af hans familie, der døde, har jeg ikke rede på. Ved krigens afslutning var han efterhånden blevet 75 år, og i det værste pestår 1659 måtte han følge både sin hustru Mett og sin søn Peter Callesen til graven som offer for pesten. Året efter i 1660 døde han selv, om pesten var årsag i hans død, eller han efterhånden selv var nedslidt, ved jeg ikke. Under pesten holdtes i Hjordkær Kirke to ugentlige bededage, det var hver tirsdag og fredag. Een af de allersidste, der bukkede under for pesten var præsten Wardamus, der døde i 1660.

Jørgen Jepsen Callesen 1688-1769 var en sønnesøn af førnævnte Hans Callesen. Hans fødegård lå jo ikke langt fra Tolsted, og da børnene fra de to gårde var omtrent jævnaldrende, kom de en del sammen. Om Tolsted kan jeg kort fortælle, at den foruden at være hertugelig tøldsted også var sognets største gård, samtidig var den posthus også for

Aabenraa og den var også brændevinsbrænderi.

Fra omkring midten af 1400 tallet og til 1694 herskede Arenkiel slægten som toldforvaltere på Tolsted. Den sidste i embedet af denne slægt hed Christoffer Arenkiel, og han var faktisk som offer for forskellige forhold afskediget kort før sin død, der opstod nu en hård kamp mellem amtmanden i Aabenraa og den berømte provst i Aabenraa Trogillus (Troels) Arenkiel, en farbror til Christoffer om Arenkiel slægtens krav på Tolsted og embedets fremtidige besættelse, men det var amtmanden Friedrich von Gynderoth, der løb af med sejren til sidst.

Friedrich von Gynderoth var med flere afbrydelser amtmand over Aabenraa og Løgumkloster amter fra 1670-1703 da han døde. Derudover havde han adskillige hertugelige titler såsom hofmarskal og overstaldmester på Gottorp, oberst i Livvagten og 1682 medlem af gehejmerådskollegiet og fra 1690 desuden overjægermester, hans far Ernst Christof von Gynderoth havde haft stort set de samme bestallinger på Gottorp. Amtmand Gynderoth havde imidlertid en datter uden for ægteskab, som blev kaldt Metta el. Metha Iwers 1664-1713, hendes moder Margrethe Iwers 1643-1706 var sandsynligvis en datter af portner og slutterimester Iver Andersen på slottet i Løgumkloster.

Denne illigitime datter ønskede amtmanden efter datidens skik og brug rimelig standsmæssigt anbragt, ikke så højt som ægte børn, men heller ikke for lavt. Derfor fik han hende gift med Johan Rønnau 1656-1700 en søn af delefoged under Schackenborg Henrik Rønnau - død i 1698 i Seem ved Ribe, hvor der findes et epitafium over ham og hans hustru i Seem kirke. 1694 fik amtmanden så Metta og Johan Rønnau anbragt som toldforvalterpar på Tolsted. I 1699 skænker dette ægtepar et dåbsfad af tin til Hjordkær kirke, dette fad har været i brug indtil 1983. Den 5.6 1700 dør Johan Rønnau kun 44 år gammel og året efter gifter Metta sig igen med Chr. Albrecht Thiomsen en gottorpsk bygningsinspektør, og de fortsætter i embedet på Tolsted. I 1704 skænker dette ægtepar en sølvoblat æske til Hjordkær kirke. Metta og Johan Rønnau havde tre børn, hvoraf den ældste datter hed Adelhaid, idet hun blev opnævnt efter morfaderens ægtehustru Adelhaid van der Wisch. Mellem Adelhaid Rønnau og den syv år ældre Jørgen Jepsen Callesen opstod der efterhånden et kærlighedsforhold, men da toldforvalterparret efter den tids målestok lå standsmæssigt langt over almindelige bønder, blev der gjort alt for at hindre et ægteskab, og den unge pige blev skyndsomt anbragt hos en patricierfamilie i Aabenraa, og det blev hende forbudt at have kontakt med Jørgen trods alle mulige forsøg holdt de unge sammen, og om dette kærlighedseventyr skriver en efterkommer af slægten Callesen nu for længst afdøde gdr. Nis H. Callesen fra Lerskov i Østerløgum Sogn en lang gribende kærlighedshistorie i Sprogforeningsalmanakken i årgang 1913.

Da alle anslag var afvist, blev de to unge gift i 1712. Om Jørgen Jepsen Callesen fortælles, at han som lidt ældre mand engang besøgte Slesvig, han fik da lyst til at gense kasernen, hvor han havde ligget som soldat. Her stod han så og så på hvorledes rekrutterne blev undervist i fægtning, og han ærgrede sig over fægtemesterens brutalitet og hårdhed, og pludselig udbryder han, - Hvis jeg blot havde min gamle slire, som hænger hjemme over min seng, så skulle jeg snart vise den herre noget andet. Det hørte imidlertid nogle officerer, og de forlangte, at han skulle aflægge en prøve på sin dygtighed. Hans slire blev hentet, og det kom til en prøve. Under kampen sagde han på sit sønderjysk. - Se-æ gør it så'n et kokspring, - men æ skal gi-e dæ Buend (bonde), - og derpå gjorde han udfald og slog armen af fægtemesteren, nogle mener han kløvede hovedet på ham og måtte nogle måneder i arrest, andre påstår, at han ikke blev straffet, der findes således flere versioner om begivenheden.

Jørgen og Adelheid levede et godt liv sammen i 57 år og fik ialt 12 børn, af børnene kan jeg oplyse om de otte. Johan blev gdr. i Perbøl Bjolderup Sogn, Metta blev gårdmandskone i Nybøl. Jep blev gdr. i Brunde i Rise Sogn, Hans giftede sig ind på en gård i Årslev, Poul blev gdr. i Nybøl, Mette Augusta blev gift med degnen i Hjordkær, Hinrich giftede sig ind på gården Lerskov i Øster Løgum sogn og Adelheid blev gift ind på en gård i Søderup, de andre døde vist nok som børn. Da Adelheid som den sidste døde 88 år gammel, efterlod hun sig ved sin død 118 efterkommere, som alle kan opregnes i Hjordkær Kirkebog.

En søn af amtmand Gynderoth hed Hinrich von Gynderoth 1674-1750, han var husfoged i Aabenraa indtil 1721, hvorefter han blev overskovrider for Aabenraa og Løgumkloster Amter til sin død i 1750, desuden var han overinspektør over de gråstenske godser samt kejserlig russisk kammerråd, han blev gift 1704 med en datter af amtsforvalter og borgmester Casper von Saldern. Da dette ægteskab var barnløst anvendte de deres store formue, som vist hovedsagelig stammede fra broderen Ernst Christof v. Gynderoth, som havde været fyrst-biskoppelig staldmester i Eutin til oprettelsen af den gynterothske Stiftelse i Aabenraa, som stadig er i brug og ligger i Nygade, hvor Persillegade munder ud. Den blev oprettet i 1741 og bestod den gang af en skolestiftelse og en fattigstiftelse med en del friboliger, der kunne benyttes af byens fattige, men hvor værdig trængende efterkommere i første række af Gynderoth i anden række von Saldern dog havde fortrinsret.

Som datter af Gynderoth havde Metta Iwers efterkommere denne ret indtil omkring år 1800. Men da Metta Iwers efterslægt blev meget stor, og Aabenraa bys magistrat antagelig hellere ville anvende den til byens fattige end til udenbys slægtninge, fik man historikere til at sætte et spørgsmålstegn ved Mettas rette herkomst. Og det lykkedes dem efter den tid at formene ansøgere af slægten efter Metta Iwers adkomst.

I 1771 blev det efter kongelig-hertugelig forordning påbudt, at befolkningen i Slesvig skulle antage faste efternavne, men måtte iøvrigt selv vælge hvilket navn, man ville bruge, det skulle blot altid være det samme. Herefter antog slægten navnet Callesen som sit slægtsnavn.

Med hensyn til de mange efterkommere som særlig Jørgen og Adelheid efterlod sig, kan enhver sikkert forstå, hvor dybt integreret denne slægt er i Aabenraa og omegn og i særdeleshed i det lille Hjordkær sogn. Nu er efterslægten spredt ud over det ganske land og desforuden over hele Nordeuropa, der findes endda en meget stærk slægtsgren i Syd Dakota i U.S.A. Slægten er endda så talrig, at den har udgivet sin egen slægtsavis, og endvidere har den medvirket stærkt til udbredelsen i store dele af Sønderjylland af de to kvindenavne Metta el. Metha og Adelheid, det sidste er endda i enkelte tilfælde ændret til mandsnavnet Adelhold.

J. K. Jacobsen's Gaard

fortsættes side 9

»Fruerlund« ved Tystrup sø

Dansk Slægtsgaardsforening besøger gammel sjællandsk gård med historiske traditioner

Højt på bakkerne ved Tystrup sø midt i Susålandet ligger gården »Fruerlund«, der er rig på både egns- og slægtshistorie. Den bliver midtpunktet i rundturen søndag den 25. maj i forbindelse med Dansk Slægtsgaardsforenings årsmøde 1986.

Tystrup landsby

Tystrup (eller som det helt op til nyere tid har heddet: Tjustrup) er en gammel sjællandsk landsby, der har givet navn til både sogn, kirke og sø. Allerede i 1300-tallet nævnes navnet Tjyufstorp, dens gotiske kirkes kor og skib stammer fra denne periode. Langt tilbage i tiden har der været landsbybebyggelser i dette sø- og skovområde. Ved Borup Ris er fundet rester fra oldtiden af den hidtil ældste kendte landsbydannelse i Danmark.

Går vi frem i tiden til midten af 1600-tallet hørte Tystrup til Antverskov grevskab. De 9 gårde lå tæt samlet i landsbyen. Det nævnes, at i 1662 betalte de 1 rigsdaler hver i fæsteafgift. De var alle forarmede, især på grund af svenskekrigene.

13. februar 1668 fik amtmand Hugo von Lützow til Backendorff skøde på det meste bøndergods i Tystrup og Haldagerlille sogne. Han var en virksom mand, der fik delt de 9 gårde i Tystrup i 10 lige store dele. Blandt hans gårde var også den af gårdene i Kellerød, hvor som fester sad Michel Jensen, der tilhørte den kendte Kellerød-slægt, som omtales nedenfor.

Fra 1705 kom Antvorskov grevskab ind under kronen, og i 1719 blev det lagt ind under det nyoprettede rytterdistrikt. Det var på den tid, da jordebogen karakteriserede Tystrup landsby sådan: »Byen falder udi skoven med lette marker, sandjorder og ofte fejler. Haver ellers god græsning og overdrev«.

I 1721 blev en af de berømte rytterskoler bygget i Tystrup. Rytterdistriktet afskaffede den gamle landgilde. I stedet blev bønderne pålagt en pengeydelse på 4 rigsdaler plus 4 lispund halm af hver tønde hartkorn.

Tystrup og Haldagerlille sognes gårde blev allerede i 1730 solgt videre til geheimeråd, overkammerherre Carl Adolph von Plessen, der havde erhvervet Kastrugaard, hvor bønderne skulle forrette hoveri.

Kvægpesten hærgede egnen i denne ejers tid, men han sørgede for, at gårdene blev forsynet med nyt kvæg. Da von Plessen døde i 1758 overtog hans brorsøn af samme navn Kastrupgaard og tillige Fuglebjerggaard og Gunderslevholm. Ved hans død blev det hele solgt til godsejer Peter Johansen Neergaard.

Dermed var man så småt fremme ved landboreformernes tid. 1803 blev Tystrup landsby udskiftet, og i 1828 blev »Fruerlund« flyttet ud på sin nuværende plads. Ved en såkaldt hoveriforening af 5. juni 1841 blev hoveriet afløst med en pengeafgift på 5 rigsbankdaler for en gård med 5 tønder hartkorn. Desuden skulle gårdmændene bistå ved klapjagt på godset, hvor de også skulle give møde, hvis der opstod brand.

Landsbyen havde selvfølgelig også mange mindre huse for husmænd, skovarbejdere, småhåndværkere og indsiddere. Et af disse, væverhuset fra Tystrup, står nu på Frilandsmuseet ved Lyngby.

Kellerød-slægten

Gården »Fruerlund« og dens ejere gennem tiderne er en del af historien om den store Kellerød-slægt, hvis navn stammer fra en landsby på to store og en mindre gård.

Stamfaderen Jens Pedersen (død 1650) var træskomand i Eskildstrup ved Lynge Hans søn, ovennævnte Michael Jensen, var fæster af Hulegaard i Kellerød, som amtmanden ejede. I lige linie fortsatte nu slægten på gården: Jens Mickelsen (1692-1752), Anders Jensen (1726-1782), Oluf Andersen (1755-1822). Næste led var Niels Olsen (1787-1850), som blev ejer af Brunemosegaard (i landsbyen af samme navn i Tystrup sogn). Slægten fostrede foretagsomme landmænd. Niels Olsen, som også var sognefoged, var kendt for opdyrkningen af den slette, rødsandede, pletvis skovlerede gårdlod, der blev indhegnet med stengærder, slidsomt opbrudt på de stenfyldte marker. Han besåede flere tønder land med boghvede - og så var han anset for at holde markfred, hvad ellers ingen gjorde på de tider, siges det!

»Fruerlund«

Nu kom »Fruerlund« ind i slægten. Gården har navn efter Fruerlundsletten i skoven, der var langt større i gamle dage.

Da gården blev flyttet ud fra landsbyen, hed fæsteren Peder Larsen. Han blev afløst af en søn af ovennævnte Niels Olsen, som hed Peder Nielsen (1800-1853) og oprindelig var uddannet tømrer, inden han blev gårdfæster. På den tid var jagten gårdens vigtigste indkomst, større end indtægten på selve landbruget. Ved hans død fortsatte hustuen,

Kirsten Nielsdatter (1815-1872) driften. I 1855 købte hun gården af godsejeren.

Gårdens hartkort var på 3 tdr., 1fdk., 2 3/4 alb. Areal 36 10/14 tdr. land. Prisen 2900 rigsdaler. Kontant udbetaling 600 rigsdaler. Året efter, 1856, brændte gården ned ved lynnedslag og blev genopbygget. Senere giftede enken sig med Hans Larsen.

Sønnen, Lars Pedersen (1845-1925), var næste mand på gården og tillige sognefoged, et hverv, som næste led i slægten overtog. Det var Christian A. Pedersen (1887-1957), der blev efterfulgt af gårdejer Knud Pedersen (1921-1981), som var gift med Helga, f. Nielsen (1917-).

Sammen med sønnen Lars Pedersen (f. 1962) og dennes hustru fra Japan, Nana Yoshida (f. 1961), driver Helga Pedersen »Fruerlund«. Det er denne familie, der i år byder slægtsgårdsfolk fra hele landet til at se hjem og bedrift. På gården sidder nu 5. generation, men slægten som sådan kan gennem Kellerød-slægten føres meget længere tilbage.

Gården nedbrændte anden gang den 22. juli 1929. Den blev genopbygget med den smukke stilrene arkitektur, hvori den stadig fremtræder - som et helstøbt gårdanlæg, fint indpasset i et omgivende landskab, der præges af store linjer.

Under 2. verdenskrig og den tyske besættelse spillede »Fruerlund« også en vigtig rolle. Landskabet i denne del af Sjælland egnede sig godt til våbennedkastning, og tyskerne fandt aldrig ud af, at gården var gemmested for masser af våben og ammunition.

Allerede i 1950-erne så gårdejer Knud Pedersen der i 1948 overtog driften sammen med fru Helga fordele ved samdrift af mellemstore gårde. »Fruerlund« var på 50 tdr. land. Han forpagtede nabogården »Sladolt«. Navnet kommer af det gamle slet-old, hvor slet f.eks. er en træløs slette, mens old kan betyde udmark, overdrev. Denne gårdlod omtales i ældre tid som så fuld af sten, at den dårligt kunne ernære en familie, hvis den ikke slog sig på dyrkning af humle. Det kunne være en rimelig ekstra indtægt, fordi Tystrup-området var iøvrigt før i tiden kendt for sin humledyrkning, ikke alene til eget forbrug, men til afsætning på købstædernes markeder. Kvaliteten var fuldt på højde med den fynske.

Gården »Sladolt« er på ca. 40 tdr. land. Siden er der forpagtet yderligere et jordareal, således at der nu drives 140 tdr. land fra gården. Der dyrkes forskellige afgrøder efter en nøjere fastlagt markplan.

Planerne for den nærmeste fremtid går ud på at opbygge en svineproduktion med et sådant antal svinesøer, at både væsentlige fodermængder og gødningsforbrug kan dækkes inden for gårdens omsætning.

Det bliver 6. generation, Lars Pedersen, der kommer til at stå for planlægning og gennemførelse af den kommende driftsform for »Fruerlund«.

Richard G. Nielsen.

Maleri af gården »Fruerlund« ved Tystrup, som den så ud før branden i 1929.

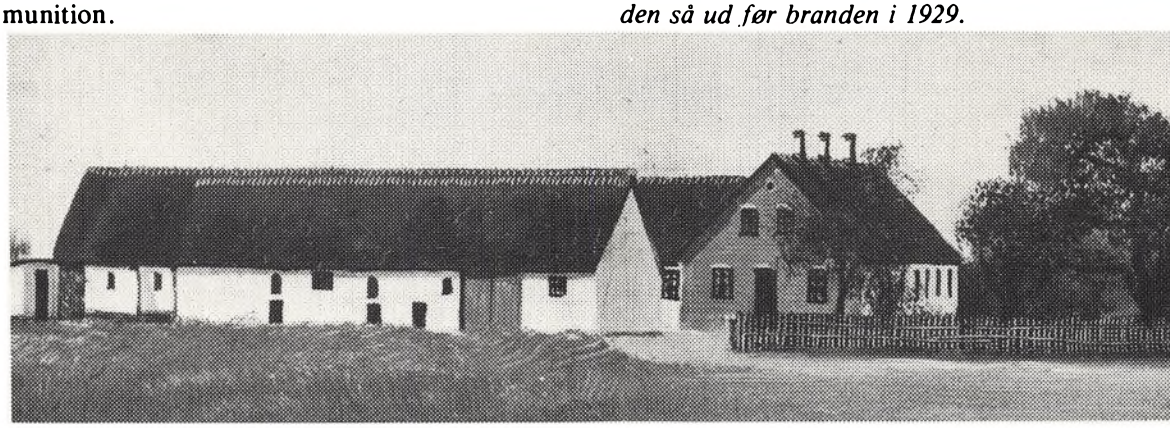

Efterskrift til art. om Callesen Slægten.

Calli Bundesen havde to gårde i Årslev. Billedet viser den ene af dem. Den havde senere forskellige ejere og i 1906 blev den af den daværende ejer Peter Borger fra Eckenæs i Angel mageskiftet og udflyttet til Fiskeholdt i Årslev Skov. Gården nederst til venstre er indirekte en afløser af den anden gård, idet både slægt og det meste af jorden er overflyttet til denne gård, og den er stadig i efterslægtens eje. Den ejes i dag af frk. Maren Rossen Jacobsen. Iflg. Valdemar Sejrs Jordebog fra 1231 hørte jorderne dengang under kongen, og har antagelig gjort det siden Svend Estridsens tid, idet denne døde i 1074 på sin gård i nabobyen Søderup. Senere ejede bispen af Slesvig to gårde i Årslev, og det var netop Calli Bundesens gårde. Om jorderne i Årslev var der en retsstrid mellem kong Erik Glipping og hertugen, denne strid faldt ud til kongens fordel. Kongen var formelt gennem arvefæstebreve ejer af jord i Årslev indtil 1856, da Fr. d. 7. ved frihedsbrev overlod jorden til selveje for en mindre afløsningssum. Efter reformationen indgik alle kirkelige jorder i et nyoprettet kunstigt amt, det såkaldte Svabsted amt.

Opsynet med de to gårde foregik over et fogderi i Kolstrup ved Aabenraa, hvor den tilsynsførende havde rang af ridefoged. Hans opgaver kunde vel sammenlignes med de almindelige sognefogeder.

Torp Friis Møller.

Dødsfald

Billedet er taget ved Signe Jensens 98 års fødselsdag i september 1985.

Den 27. november døde Dansk Slægtsgårdsforenings æresmedlem, Signe Jensen, Tyler, Minnesota, USA.

Hun var en af Slægtsgårdsforeningens trofaster venner. På en af sine rejser hjem til Danmark, som Signe Jensen altid sagde, skønt hun var født og levede sin tilværelse i USA, var hun med til Slægtsgårdsforeningens årsmøde i Løkken. Det blev for hende den danmarksturs højdepunkt. Signe Jensen nød festen med taler og sang, blev grebet af højtidsstemningen ved morgenandagten søndag i Børglum Kloster Kirke, og var levende interesseret i besøgene på slægtsgårde, men først og fremmest befandt Signe Jensen sig godt blandt årsmødedeltagerne, som hun havde meget tilfælles med og fandt venner imellem.

Sin interesse for foreningen viste hun også ved flere gange at sende dollargavechecks, for at fremme foreningens arbejde.

Såvel Signe som hendes mand Victor E. Jensen var født i USA og deres forældre var udvandret fra Danmark som unge, men ganske selvfølgeligt talte de dansk i deres hjem livet igennem, et dansk, der var præget af den dialekt, som taltes på den egn, deres forældre kom fra. Lige så selvfølgeligt var det for dem, altid at være med i den kreds, der holdt sammen om den danske kirke og højskolen Danebod i Tyler. - Netop den livsholdning var sikkert medvirkende til, at Signe befandt sig så godt i Slægtsgårdskredsen.

Vi vil mindes Signe Jensen.

P.M.F.

Nyt om navne

Fødseldage

50 år

Vor sønderjyske Slægtsgaardsformand for den nordlige og vestlige kreds og hovedbestyrelsesmedlem, Gdr. Hans Kloppenborg Skou, Skovgaard i Hammelev fylder torsdag d. 6. marts, 50 år.

Der bliver da rykind på den veldrevne og karakteristiske gård præget af slægtens lange virke over de mange generationer. Som navnet fortæller og som manden på Skovgaard færdes og lever ses oprindelsen i en kærnedansk og vågen og aktiv kreds med rod i de allerbedste traditioner og med landbokyndighed som kendemærke, tilsat national styrke. Fra Kloppenborg-Skrumsager og fra Skou familierne kom en gennemslagskraft med virkninger videnom, og det fæstnede sig og groede derfra. I Slægtsgaardsforeningen kendte vi og anerkendte den ranke Jens Skou og æblet falder tæt ved stammen- og Hans Skou fortsætter til gavns. Vi kender ham for de menneskelige værdier og for levende agtpågivenhed overfor hvad der er værdiladet i praktisk gerning og gennem en reel færd ude og hjemme.

Vi hilser vor mand i det sønderjydske - ved de 50 år.

Jens P. Petersen

70 år

Den 9. februar fyldte Slægtsgårdsforeningens næstformand, Holger Buch Juul, 70 år.

Ikke blot Slægtsgårdsforeningen, men kommunalbestyrelse og -udvalg, samt en række andre foreninger har nydt godt af den rolige, fordragelige måde, han tager tingene på, som kendetegner ham, og som nok bunder i det indblik i og overblik over de ting, som slægtbonden fra Jægergården i Høllund ved Vejle har beskæftiget sig med gennem årene.

Til lykke!

P.M.F.

70 år

Grd. Aage Tolstrup »Staugegaard« i Årsballe på Bornholm fylder onsdag d. 2. april 70 år.

Han er bornholmernes repræsentant i hovedbestyrelsen, og er i slægtsgårdssammenhæng en kær medarbejder med et bondesind, der aldrig fornægter sig, og som viser en pligtfølelse i det nære og overfor det, der rækker videre.

Bornholm er hans øjesten og hvad der er bornholmsk i liv og gerning er han mere end noget andet. Men hans hu står tillige til alt det, der har med fællesskabet at gøre i hjem og samfund. Hans syn går til de samlende opgaver og dermed fra Bornholm til alt, hvad der rører sig på dansk grund. Det bornholmske fællestræk med kærlighed til det danske grundet på øsamfundets klippestærke fundament giver sig også hos Aage Tolstrup smukke udslag, og det er givende at møde ham, fordi Ægtheden ses.

Han dyrker sin jord på prima måde og er sin landsdel en værdig tjener ad slægtens veje.

Vi hylder Aage Tolstrup ved den runde dag.

JPP.

Slægtsgårdsrejserne - 1986

De foregående års besøg i Norge, Slesvig og på Bornholm samt studieturen til Strassbourg og Bruxelles har været overmåde vellykkede, og det er derfor vedtaget at gentage et rejsetilbud for Slægtsgårdsforeningens medlemmer og pårørende også i år.

Det følger her:

14.-20. Maj pinsetur til Norge med ophold på Nordseter Højfjeldshotel og derfra interessante udflugter. Og ikke mindst 17. maj-dagen i Lillehammer bliver en stor oplevelse. Denne den største folkefest i Norden på Nationaldagen kan næsten ikke beskrives. Da fester alle i det fineste skrud og musik og dans præger dagen. Efter besøg i Oslo er der ture gennem Gudbrandsdalen og Gausdal ad Per Gyntvejen, og Bjørnsons Aulestad vil tale stærkt til alle. Og på fjeldturen kigger vi ud over tinderne og ned i dalene. Eidsvollbygningen besøges og Hadeland glasfabrik. Og i Lillehammer Majhaugen og den verdensberømte malerisamling.

Omkring midten af maj er det strålende vejr og såtid.

Rejsen går fra Sjælland over Århus, Randers, Aalborg og Frederikshavn og derfra bådfart retur med køje, 1. kls bus, helpension og alle udgifter minus drikkevarer er dækket. Pris kr. 2820.- fra Sjælland og kr. 2770.- fra Jylland. Tilmelding senest 5. april.

Høstrejse 19.-23. sept. til Øland over Skåne, Småland og Blekinge. Ophold i Wäxjø, Borgholm og Kristiansstad. Besigtigelse af landbrug, glasbrug, hjemstavnsmuseer og naturen på det underskønne Øland med møllerne, kongeparrets residens »Solliden«, Kalmar Slot m.m. Skovlandet og skærgården er i sin fulde pragt med høstens farver. - Afrejse fra Korsør med moderne bus. Pris alt incl. kr. 1980.- - Tilmelding senest den 1. august.

I oktober gentages Strassbourg og Bruxelles rejsen med Europaparlamentet og EF-Kommissionen som vigtigste mål. Tidspunktet meddeles i april, men det bliver en af ugerne omkring efterårsferien. Og meget andet interessant beses, således tysk landbrug og vingård, Waterloo og Arnhem i Holland. Pris ca. kr. 1900.- alt incl.

Deltagerne bor godt, ser meget og turene præges af en hjertelig stemning.

Tilmelding kan allerede finde sted ved bladets udsendelse og det tilrådes at man beslutter sig snarest.

Rejseleder er undertegnede og man bedes melde sig pr. telefon (gerne i morgentimerne) - 03-61 00 23.

Velkommen til alle i Slægtsgårdsfamilien.

Jens P. Petersen.

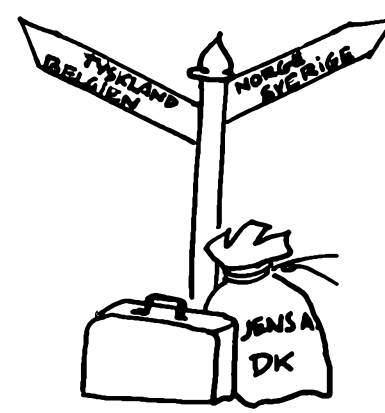

»Hver mand sin landsby« - er ikke lykken for landbruget

En aktuel kommentar af formanden for Nordsjællands Landboforening Gdr. Gunnar Steffen Hansen, Sorø

- Vi kan sagtens få drevet Danmarks jord i fremtiden. Det ser ud til, at landbruget skal drives ved stordrift, men det er ikke en heldig udvikling hverken samfundsøkonomisk eller økologisk, for så lægges vægten på korn og planteprodukter på bekostning af den animalske produktion.

Man kan godt drive markbrug med venstre hånd på denne måde, men det kan man ikke med husdyrhold, som skaffer valuta til landet og skaber arbejdspladser i fødevareindustrien og som betyder salg af avlskvæg til faktisk alverdens lande.

Hvem skal så i givet fald producere avlskvæget og svinene fremover. Det er ikke venstrehåndsarbejde! Det er et fuldtidsjob, der skal udføres af unge dygtige landmænd, som går ind for sagen.

Det kan ikke være meningen, at det skal være et fremtidsmål for landmanden at producere korn til EF's lagre.

Jeg ønsker, at den ny landbrugslov tilgodeser »højrehåndslandmanden«, fuldtidslandmanden, så han kan holde gang i fødevareindustrien med de 250.000 beskæftigede, og så vi undgår at sige nej til folk fra andre lande, der eksempelvis vil købe vort avlskvæg.

Hertil kommer, at samfundet i allerhøjeste grad har brug for de 45 milliarder kroner, som landbruget hiver hjem. Men hvis ikke råvarerne er der, så bliver dette tal jo mindre.

Vi må erkende, at som billedet tegner sig fremover, er det for køernes vedkommende i hvert fald helt klart, at vi jo ikke engang kan opfylde vores mælkekvote. Vi er allerede nu henved 30 millioner kg mælk bagud.

Landbokommisionens første delbetænkning går ind for en lempelse i adgangen til at købe mindre landbrug, så kravet om at have det som hovederhverv falder bort, og jeg mener i øvrigt, at landbrugsloven, som den er i dag, har nogle gode intentioner, hvis de bare blev opfyldt. Loven har faktisk kørt uden at nogen har kontrolleret den. Kontrolfunktionen blev lagt ud i kommunerne, og i mange kommuner har man imidlertid overhovedet ikke været klar over, at man også havde en sådan kontrolfunktion.

Det bekymrer mig, at delbetænkningen ikke indeholder tanker om en vis styring af landbruget bl.a. med hensyn til bedrifternes størrelse.
Tilsyneladende er et stort flertal af de politiske partier eninge om, at landbrugsloven skal liberaliseres og erhvervsbestemmelserne lettes. Derved ender vi i begrebet »hver mand sin landsby!«

I stedet for selvejer bliver landmanden landsbyejer, sådan at forstå, at ejendommene slås sammen eller drives sammen og forpagtes, så der er en enkelt landmand, der råder over jorden i en hel landsby.

På et enkelt år er der blevet henved 3500 færre landbrug. Det er en trist udvikling, og hvis den ikke bliver bremset, så er det ved at være de små brugs undergang.
Jeg mener, at to landbrug med hver 60 køer giver en mere sikker produktion end ét landbrug med 120 køer. Jeg tror også, at der er mere attraktivt for unge mennesker at være medhjælpere ved det lille brug fremfor det store. I øvrigt viser det sig jo også, at mange af de store bedrifter brækker halsen, fordi de er vanskeligere at styre.

De store enheder skal ikke være et mål i sig selv og de mindre brug skal have så gode vilkår at arbejde under, at de kan fungere som springbrædt for den nystartede landmand. Jeg holder fast ved selvejet - og ikke landsbyejet.

Slægtsgårdsarkivet meddeler nye priser:

Folketællingsundersøgelser	60,- kr.
Slægtsgårdsdiplom	150.- kr.
Undersøgelse til diplom	700,- kr.
Gårdhistorisk undersøgelse	efter aftale

Kæmpetræer på Fyn

Ørbæklundebøgen.

I år har vi brugt sloganet »Plant et træ!«. Mange har fulgt opfordringen. Man planter for vildtet, miljøet og for klimaet. I ældre tid også for at være sikker på at få brændsel til kakkelovn, komfur og bryggerkedel. Vel også for at skaffe lidt tømmer til brug på huggehuse. En håndsnild mand på huggehuset kunne spare mange kroner.

Men tilbage til træerne! Man har hæget og værnet om gamle og ofte historiske træer, som far og farfar havde kendt. Overalt i landet står der kæmpetræer, hvorom der fortælles sagn og historier. Nogle er både 300 og 400 år eller mere.

Billederne i dag viser to fynske træer, der har rødder langt tilbage i tiden.

Ørbæklundebøgen er en af landets ældste bøgetræer, rigtignok også præget af et vemodigt forfald, men dog med livskraften i behold.

Et enormt højt og kraftigt egetræ gror i Sofienlund skov ved Hvedholm. Mange generationer har set dette træ, idet der i ældre tid var fest- og mødeplads ved dets fod.

Herregården Holstenshus ejede i ældre tid en lille skov ved Faaborg. Den er forlængst afhændet til kommunen, men den har formodentlig været rester af en udbredt og ældgammel skov på stedet. Her gror nogle egetræer med en høj alder, forstfolk siger mindst 400 år.

Ambrosius Stub ved Valdemar Slot på Tåsinge er landskendt for fotografier og fortællinger. Digteren har kendt træet, men ikke plantet det. Allerede i hans tid var det et gammelt træ.

Lad os plante træer, hvor det er muligt, og lad os værne om de gamle kæmper.

Edvard Andersen

Et par af de gamle egetræer ved Holstenshus nær Faaborg.

Velkommen til nye medlemmer:

Gårdejer
Asger Bernth Diness Andersen
Lundegård
Ørslev 167
4760 Vordingborg

Gårdejer
Børge Stenbæk
»Egebjerggård«
Østerkærvej 6
Lov
4700 Næstved

Gårdejer
Åge Jensen
Ørbækvej 45
5400 Bogense

Gårdejere
Inger og Niels Nielsen
Havæblegård
Refsvindinge
5800 Nyborg

Gårdejere
Jenny og H.C. Christensen
»Gl. Skovgaard«
Vester Landevej 52
Paarup
4951 Nørreballe

Gårdejere
Solveig og Hans Morten Petersen
»Rønnehavegaard«
Paarup Møllevej 212
4951 Nørreballe

Gårdejere
Kamma og Aage Vestergaard
Stauningvej 38
Langkjær
6900 Skjern

Gårdejer
Ludvig Meyhoff
»Odderholm«
Bygaden 64
Søborg
3230 Græsted

Gårdejere
Astrid og N.j. Juul-Olsen
Himlingeøjevej 14
4652 Hårlev

Gårdejer
Bertel Hansen
Sakskøbingvej 10
4880 Nysted

Gårdejer
Hans Nielsen
Husmandsalleen 3
5684 Gudme

Gårdejer
Tage Tækker Hansen
Kanalvej 24
Enslev
8500 Grenå

Gårdejer
Christian Pedersen
»Iller Skovgaard«
Hedevej 11
Iller
8643 Ans

Gårdejer
Jens Peter Sørensen
Harrildvej 35
Øster Hornum
9530 Støvring

Fru
Gudrun Pilegaard-Larsen
Sommervej 23
4654 Fakse Ladeplads

Gårdejer
Erik Vallentin
»Gernershøj«Skælskørvej 38
4100 Ringsted

Gårdejere
Inger og Poul Jensen
Agerholm
Espeengevej 1
4690 Haslev

Gårdejer
Arthur Mogensen
»Skovlyst«
Bøtøvej 150
4873 Væggerløse

Sygeplejerske
Marie Abildtrup
Ingrids Alle 15
5250 Odense SV

Gårdejere
Gertrud og Bent Iversen
Skovvang
Bederslev 5
5450 Otterup

Gårdejer
Hans Fr. Jensen
Vestergade 24
7280 Sønder-Felding

Gårdejere
Astrid og Henry Høgh
»Højgaard«
Rønslundevej 3
7361 Ejstrupholm

Gårdejere
Ritte og Thomas Lund
»Grøntoft«
Brogaardsvej 3
7755 Bedsted Thy

Gårdejer
Poul Hedemann
Kg. Tisted
9610 Nørager

Gårdejer
Knud Slots
»Klintegaard«
Nekselø
4591 Føllenslev

Gårdejer
Jens Aage Nielsen
»Bøgeholm«
Næstvedvej 56
4180 Sorø

Gårdejer
Arne Højland
»Kornommegaard«
Gierslev
4270 Høng

Gårdejere
Aase og Hans Erik Rasmussen
»Katrinedal«
Ennebøllevej 18
5953 Tranekær

Gårdejer
Ruth Jensen
Lykkestrupgaard
Sælvig
8791 Tranebjerg S

Gårdejere
Karen og Ole Hesselholt
»Hesselholt«
Hesselholtvej 29
8800 Viborg

Gårdejere
Grete og Stig Lund
Elmegaard
Elmegaardsvej 11
Karsemose
3300 Frederiksværk

Vi skaffer penge til huse.

Landboferie 1986

Nordkap og Nordkalotten over 3 lande
1.-7. juli **Kr. 5.990.-**

Den store Norgestur - Oslo-Trondhjem
(Värmland-Sverige) 14.-22. juli **Kr. 3.920.-**

Færøerne (8 af de 17 øer og Sct Olai-festen)
24.-30. juli. **Kr. 3.970.-**

Fly-bus-helpension-udflugter-entreer-køjeplads
- alt er inkluderet i prisen.

Rejseleder: Jens P. Petersen.

Tilmelding snarest - program tilsendes

KÆRNE-REJSER
Thyrasvej 7
4100 Ringsted
Tlf. 03-61 00 23

Vælg en ferie i godt selskab

Det er Nykredit for fremtiden.

GORM LARSEN BENTON & BOWLES

Dansk landbrug er ikke født i går. Derfor er det også naturligt at tage højde for, at der kommer en dag i morgen. Og derfor er Jyllands Kreditforening og Forenede Kreditforeninger gået sammen i Danmarks største landbrugskreditforening: Nykredit.

Her og nu kommer sammenslutningen ikke til at betyde de store ændringer. Det vil for eksempel fortsat være de samme lokale medarbejdere, du skal tale lån med.

Men ligesom landbruget er godt i gang med en strukturændring, står den teknologiske udvikling heller ikke stille.

Og det er en af grundene til, at vi går sammen.

På den måde kan vi nemlig udnytte EDB og anden teknologi til at sikre en endnu mere smidig og effektiv arbejdsgang lokalt.

Kort sagt, i fremtiden bliver det hurtigere og lettere at låne penge i Nykredit. Og ellers er alt ved det gode gamle.

Nykredit

den nye danske kreditforening

6100 Haderslev: Åstrupvej 13. Tlf. (04) 52 70 00
1563 København V: Otto Mønsteds Plads 11. Tlf. (01) 15 34 34
5100 Odense C: Mageløs 2. Tlf. (09) 11 77 77
6950 Ringkøbing: Herningvej 3. Tlf. (07) 32 01 11
8800 Viborg: Sct. Mathiasgade 1–3. Tlf. (06) 62 33 33
9100 Aalborg: Boulevarden 43. Tlf. (08) 12 38 77
8260 Århus-Viby J: Kongsgårdsvej 6. Tlf. (06) 14 88 00

KJERTEMINDE AVIS ApS . OFFSET/BOGTRYK